

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Vn. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

gere debet; uti constat ex Trident. sess. 23. c. 3. de reform. Nisi malit examen hoc institui ab Episcopo, qui ordinaturus est, sicuti Cardinales ibid. declararunt.

Corollarium. Si ad alienum Episcopum literas dimissorias afferat ordinandus, inspiciat Episcopus literas: Et, si videat, illum de moribus, doctrinâ, sustentationis titulo sufficienter commendari, non opus erit eum examinari: potest tamen, si velit, eum examinare, præsertim in doctrina, ut tantò securior sit in conscientia. Sin autem de doctrina, & similibus non commendetur, relinquatur examini ordinatoris, qui si hominem, siue commendatum, siue non commendatum idoneum non reperiatur, non debet illum ordinare. Ita docet Piaficus in praxi, p. 1. cap. 1. num. 8. Abb. in c. cum secundum, 16. n. 6. de præb. ubi monet, & habetur in c. Si Episcopus, 37. de præb. in 6. Si quis ab alieno Episcopo cum literis dimissorijs absque titulo sustentationis ordinetur, eum non ab ordinante, sed à proprio Episcopo, qui dimissorias dedit, attendendum fore.

Quod sanè ordinariè verum est: Interdum tamen accidit, ut qui longo tempore absens est, ignotus est, petat ab Episcopo originis dimissorias, isque totam causæ indaginem committat Episcopo loci, ubi ordinandus pro tempore versatur: tum huic omnis cura & obligatio incumbere videtur.

De examine ante generalem ordinationem instituendo legere potes, quæ Gratianus congegit d. 24. præsertim c. quando, in Concil. Nannetensi, c. 11. quod Episcopus à latere suo eligere debet sacerdotes, & alios viros prudentes, & exercitatos, qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum, ubi educati sunt, si sint bene literati, & instructi in lege Domini, diligenter inuestigent, ante omnia si Fidem Catholicam firmiter teneant, &c.

De Episcopi verò examine à Metropolitanano instituendo, antequam ei consecrationem conferat, leges in c. Qui Episcopus, d. 23. quod sumptum est ex Concil. IV. Carthaginensi, cui S. Augustinus interfuit. Id verò obseruatum olim fuit, cum approbatio

seu confirmatio Episcopi electi ad Metropolitanum pertinebat. Posteaquam verò Summi Pontifices Ecclesiarum Cathedralium prouisiones sibi reseruarunt, inquisitio seu processus super promouendis ad Episcopatum in Curia instituitur: In Germania autem electus à Capitulo se viciniore Episcopo examinandum tradit super certis articulis per testes iuratos adseruendis: eiusque examinis processus Romam mittitur, ad confirmationem electo ritè examinato & probato impetrandam.

Articuli autem examinis instituendi proponuntur à Gregor. XIV. in Bulla, quæ incipit: *Onus Apostolica*, apud Quarantam ver. electio, fol. 309. An promouendus in Episcopum ex legitimo matrimonio, atque ex Catholicis parentibus natus sit. An ætatis trigésimum annum compleuerit. An saltem sex mensium spatium in sacro ordine constitutus fuerit, iuxta Trident. Constitut. sess. 22. c. 2. de reformat. An in Theologia vel iure canonico Doctor, aut Licentiatuſ creatus, vel saltem publico alicuius Academiæ, vel aliorum probatorum & expertorum testimonio ad alios docendos idoneus iudicatus sit, ead. sess. 22. c. 2. Vtrum sit bonæ famæ, vitæ integræ, ac probatæ: num in ecclesiasticis functionibus versatus, prædens, ac rebus gerendis idoneus.

CAPITVLVM V.

Ex parte.

PARAPHRASIS.

Consuetudo est in Ecclesia Romana, ut Archidiaconus Pontifici ordinandos Diaconos, vel Presbyteros præsentet, postulans nomine totius Ecclesiæ, ut hunc, vel hos Subdiaconos ad ordinem Diaconatus, hunc, vel hos Diaconos ad ordinem Presbyteratus promouere velit. Tum Pontifex interrogat, vtrum eum, qui præsentatur, dignum esse cognouerit: Ad hoc respondet Archidiaconus, quantum humana fragilitas nosse finit, scire se ac testi-

Tis cari,

cari, illum dignum esse. Quod si verò accidat, hominem reuera indignum esse, non peccat Archidiaconus, dummodo non loquatur contra conscientiam: quia non absolute testificatur eum dignum esse, sed in quantum humana fragilitas nosse sinit: quandoquidem eum, quem indignum esse non nouit, dignum æstimare debet. Quamobrem Episcopus tali testimonio contentus ad ordinandum procedere potest, nisi forte de indignitate ordinandi ipsi constet. Quo casu, si quis in Episcopum consecrandus esset, is qui ad consecrandum destinatus est, prius Metropolitanum de hominis indignitate admonere deberet, quam ad publicum scrutinium deueniretur. Quamquam Ecclesia Romana non ante Episcopi consecrationem, sed ante Diaconi, vel Presbyterij ordinationem dictum scrutinium præmittere solet.

SUMMARIUM.

1. *Testes deponentes de alicuius innocentia, potestate, aut idoneitate ad officium, beneficium, ordinem, potius de credulitate, quam veritate testantur.*
2. *Debent tamen ij habere sua credulitatis probabilia, & bene examinata indicia: si autem persona ignota foret, & nulla inquisitio præmissa, testificari de eius qualitate non possent.*
3. *Defectum occultum, vel impedimentum alicuius sciens, ob quod ad ordines promoueri, vel matrimonium contrahere non possit, post secretam monitionem (quam præmittere tenetur, si se aliquid profecturum arbitretur) frustra adhibitam, debet id ad Superiorem deferre.*
4. *Archidiaconus occultum sciens defectum illius, quem Episcopo præsentare debet, videatq; se nec priuata monitione, neq; delatione ad Superiorem, quicquam profecturum, eâ vice declinet officium præsentandi, si sine suspitione, vel infamatione potest: si non potest, dicat verba illa in Pontificali præscripta: Quantum humana fragilitas nosse sinit, scire se ac testificari præsentatum esse dignum.*

NOTANDVM I. Testes deponentes de alicuius innocentia, probitate, aut idoneitate ad officium, beneficium, ordinem, testantur potius de credulitate sua, quam de veritate: Id est, se verisimiliter credere, seu existimare hominem probum, dignum esse; quamuis absolute loquendo, propter humanam fragilitatem, decipi atq; errare possint. *Qua de re dixi lib. 4. tr. 2. c. 4. n. 4.*

Requiritur tamen ad eiusmodi testificationem, vt testis habeat probabilia & bene examinata indicia, quæ prudenter existimationem gignant de personæ innocentia, vel probitate & idoneitate. Sin autem persona ignota alicui esset, nullamque de ea inquisitionem præmississet, tum de eius qualitate testificari non possent, quin potius prudentes dubius maneret, bonusne an malus, dignus an indignus esset, de cuius promotione agitur, iuxta ea quæ dixi lib. 3. tr. 3. p. 2. c. 2. al. fert. 4. Idque quam maximè locum habet, si queratur de qualitativibus extrinsecis, seu adiectionibus, videl. ætate, doctrina, &c. hæc enim qualitates non præsumuntur, sed ostendi debent. Veruntamen post institutum examen, aut commendationem ab alijs fide dignis acceptam, Archidiaconus, aliusve præsentator, rectè respondet, æstimare se idoneum, et dignum, qui ordinetur, quando nullum in eo crimen aliudve defectus apparuit: Ita explicat hic Anton. Butrio, n. 6. cum Innocentio, & alijs.

NOTANDVM II. Si quis occultum alicuius defectum seu impedimentum sciat, ob quod ad ordines promoueri, vel matrimonium contrahere non possit, atque per secretam monitionem, (quam præmittere tenetur, si se aliquid profecturum arbitretur) hominem à proposito sacramenti accipiendi, amouere non possit, debet id ad Superiorem deferre, vt rem impediatur. Idque maximè locum habet in eo, qui ad Sacramentum accipiendum aliquo modo concurrere debet, videl. Episcopus Comprovincialium electum consecraturus, aut Parochus parochianum matrimonio iuncturus. Cum enim isti ob defectum iurisdictionis de crimine alioue defectu occulto efficaciter inquirere non possint,

possint, sed neque publicè accedentem repellere: opus est, vt ad Superiorem res deferatur, vid. ad Metropolitanum aut Papam; si agatur de consecratione Episcopi non idonei; vel ad Episcopum, si agatur de matrimonio diocesani occulto impedimento laborantis; iuxta c. vlt. de clandest. desponsat. & docui lib. 3. tr. 3. p. 2. c. 4. n. 10.

QUÆRUNT hic DD. Quid agendum sit Archidiacono, si occultum defectum nouerit eius, quem Episcopo præsentare debet. Respondet. Si nec priuata monitione, neque delatione ad Superiorem quippiam se profecturum videat, quia ipsi fides non habebitur;

cùm crimen ostendere non possit. Tunc operam dare debet, si sine suspitione aut infamatione possit, vt officium præsentandi ea vice declinet. Sin autem declinare non possit, dicat verba illa, quæ secundùm præscriptum Pontificalis dici solent. Neque enim mentitur, aut contra conscientiam loquitur; cùm ea verba proferat vt persona publica, seu in persona Ecclesiæ: quo sensu verum dicit, si defectus occultus mansit, & in præcedente examine aut inquisitione non proditus. Ita docent Innocent. Ioan. Andr. n. 10. Anton. Butrio in fine c.

TITVLVS XIII. DE ORDINATIS AB EPISCOPO, QVI EPISCOPATVI RENVN- TIAVIT.

CAPITVLVM I.

Requisiuit.

PARAPHRASIS.

X Alexandro III. quæsiuit Toletanus Archiepiscopus de Clericis, qui ab Antecessore suo, postquam is Episcopatu renuntiauit, ordinati sunt, vtrum in susceptis ordinibus ministrare possint. Respondet Papa, esse distinguendum: Vel enim loco tantùm renuntiauit, & non dignitati, vel loco simul, & dignitati. In primo casu ius habet ordines conferendi, sicut antea, si ab aliquo Episcopo rogatus sit, vt subditos suos ordinet. In secundo autem casu refert, vtrum sacros, vel minores ordines contulerit. Si enim aliquis à tali Episcopo ordines tantùm minores,

seu vsque ad Subdiaconatum (exclusiue) acceperit, nullam suspensionem vel inhabilitatem contrahit: quandoquidem ij ordines quandoque etiam à non Episcopis (v. g. ab Abbatibus) conferuntur. Sin autem sacros ordines à tali Episcopo, & quidem scienter acceperit, executione ordinum priuatus esse debet. Sin autem ob ignorantiam, tum, nisi crassa vel supina fuerit ignorantia, proprius Episcopus cum eo dispensare potest.

SVMMARIVM.

1. Episcopus renuncians non tantùm loco, sed etiam episcopali dignitati, actus episcopales, saltem ei proprios, exercere non potest.
2. Episcopus inhabilis ad ordines legitime conferendos, non reddit eos, quos ordinat, habiles ad executionem legitimam Ordinum ita susceptorum.
3. Inhabilitas ista non est proprie censura

TIT 2

suspen-